

7-dars. Sher, kiyik

Dars maqsadlari:

- o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytirish;
- plastilin va uning xususiyatlari bilan tanishtirishni davom ettirish;
- plastilin bilan ishlash ko'nikmasini rivojlantirish;
- yakuniy natijaga erishish uchun harakatlar ketma-ketligini to'g'ri bajarish qobiliyatini shakllantirish.

Kerakli materiallar: plastilin, plastilin bilan ishlash uchun taxta va stek, darslik, buyum namunasi.

Tashkiliy qism (10 daqiqa).

O'qituvchi o'quvchilar bilan salomlashadi. Davomatni va darsga tayyorgarlikni tekshiradi.

O'qituvchi bugun darsda o'quvchilar plastilindan hayvonlar yasashlari kerakligini aytadi.

O'qituvchi savollar beradi:

1. Qanday hayvonlarni bilasiz?
2. Sher qayerda yashashini bilasizmi? Bug'u-chi

O'qituvchi sher haqida hikoya qiladi:

Sher – kuch, jasorat va olijanoblik kabi ajoyib fazilatlar bilan bog'liq bo'lgan ulug'vor hayvondir.

Qadimdan odamlar sherni hayvonlar shohi deb e'zozlashgan. Bu mushukasimonlarning eng yirik vakillaridan biri bo'lib, kattaligi jihatidan faqat Bengal yo'lbarsidan keyin turadi. Sher inson madaniyatida muhim o'rin egallaydi. Bu ulug'vor hayvon haykaltaroshlik, tasviriy san'at, milliy bayroqlar, gerblar, afsonalar, adabiyot va filmlarda o'z aksini topgan.

Sherlar kichik to'dalar (pride) bo'lib yashaydilar va tungi hayot tarzi kechiradilar. Ular yirtqich hayvonlar bo'lib, faqat go'sht bilan oziqlanadi. Hozirgi kunda sher dunyoning faqat ikki qismida - Afrika va Osiyoda yashaydi.

Hindistondagi Osiyo sherlari butazorlar va quruq qumli savannalarda yashaydi. Afsuski, tabiatda Osiyo sherlarining soni tobora kamayib bormoqda va tur yo'q bo'lib ketish xavfi ostida.

Afrika sherlari siyrak o'sgan akatsiyalar va butalar bilan qoplangan savannalarda yashaydi, u yerda ular jazirama quyoshdan yashirinishi va o'z naslini tarbiyalashi mumkin. Sherlar yashash hududining qisqarishi tufayli ularning soni keskin kamaydi.

O'qituvchi savollar beradi:

1. Sherlarning yo'qolib ketishi muammo ekaniga qo'shilasizmi?
2. Bu muammoning yuzaga kelishiga nima sabab bo'lgan bo'lishi mumkin?
3. Sizningcha, sherlar populyatsiyasini tiklashning yo'llari bormi?

O'qituvchi bug'ular haqida hikoya qiladi:

Bug'ular Shimoliy yarim sharning deyarli barcha hududlarida uchraydi, ammo ularning yashash joylari ko'pincha o'rmonlar bilan bog'liq. Faqat shimol bug'ulari daraxtlarsiz tundra kengliklarida yashaydi va qattiq qish davrida janubga ko'chib o'tishga hamda yozda Shimoliy Muz okeani qirg'oqlariga qaytishga majbur bo'ladi.

Kiyik – ovlanadigan hayvonlar hisoblanadi va ularni yoz boshida hamda kuzda ovlashga ruxsat berilgan. Tundrada yashovchi an'anaviy qabilalar shimol bug'ularini ko'paytiradi va ulardan ulov sifatida, shuningdek, go'shtga bo'lgan barcha ehtiyojlarini qondirish uchun foydalanadi. Terilardan kiyim-kechaklar tikiladi va ular bilan uy-joylar yopiladi. Bu shimolliklarning turmush tarzi butunlay bug'ular podalari bilan bog'liq bo'lib, ular mos yaylovlarni izlab, bir joydan ikkinchi joyga ko'chib yuradi. Bu hayvonlarning ozuqasi o'simliklar, o't, daraxt po'stlog'i, mevalar va yo'sinlardan iborat.

O'qituvchi savollar beradi:

1. Kiyiklar haqida qanday yangi ma'lumotlarni bilib oldingiz?
2. Kiyiklarning yashash muhiti sherlarning yashash muhitidan qanday farq qiladi?
3. Bu hayvonlar yana qanday jihatlari bilan farqlanadi?

Namuna tahlili (5 daqiqa).

Darslikda ishning ikki varianti keltirilgan: Sher va Kiyik. O'quvchilar ulardan istalganini tanlashlari mumkin. Yoki xohlasalar, ikkala ishni ham bajarishlari mumkin.

Darsning bu qismi tuzilma bo'yicha odatdagidek o'tkaziladi. Darslikda o'quvchilarga yordam sifatida video yo'riqnoma keltirilgan, undan foydalanib ish rejasini tuzishlari va amaliy qismni bajarishlari mumkin.

Amaliy qism (20 daqiqa).

O'qituvchi ishni baholash mezonlarini e'lon qiladi. Ish mustaqil ravishda bajariladi. Zarur hollarda o'qituvchi yordam ko'rsatadi.

Yakunlash va refleksiya (5 daqiqa).

Darsning bu qismi ham tuzilma bo'yicha odatdagidek o'tkaziladi.
Dars oxirida o'qituvchi o'quvchilarning erishgan yutuqlarini baholaydi.

8-dars. Toshbaqa. O'rdakcha

Dars maqsadlari:

- o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytirish;
- plastilin va uning xususiyatlari bilan tanishtirishni davom ettirish;
- plastilin bilan ishlash ko'nikmasini rivojlantirish;
- yakuniy natijaga erishish uchun harakatlar ketma-ketligini to'g'ri bajarish qobiliyatini shakllantirish.

Kerakli materiallar: plastilin, plastilin bilan ishlash uchun taxta va stek, darslik, buyum namunasi.

Tashkiliy qism (10 daqiqa).

O'qituvchi o'quvchilar bilan salomlashadi. Davomatni va darsga tayyorgarlikni tekshiradi.

O'qituvchi bugun darsda o'quvchilar plastilindan hayvonlar yasashlari kerakligini aytadi.

O'qituvchi savollar beradi:

1. Qanday suvda suzuvchi hayvonlarni bilasiz?
2. Toshbaqalar qayerda yashashini bilasizmi? O'rdaklar-chi?

O'qituvchi toshbaqalar haqida hikoya qiladi:

Toshbaqalar – sayyoramizda yashovchi hayvonlarning eng qadimiy turlaridan biridir. Ular Yer yuzida 200 million yildan beri yashab kelmoqda. Bugungi kunda toshbaqalarning 328 ga yaqin turi mavjud. Dengiz toshbaqalari dengiz va okeanlarning iliq suvlarida yashaydi. Quruqlik toshbaqalari savanna, dasht va cho'llarda hayot kechiradi. Ba'zi turlari hatto tropik o'rmonlarda ham uchraydi. Chuchuk suv toshbaqalari chuchuk suvli suv havzalarida yashaydi. Quruqlik toshbaqalari asosan o'simlik ozuqasi